

ІГОР ВОЛОДИМИРОВИЧ СКРИПНИК

2 лютого 2005 р. раптово помер видатний математик і організатор математичних досліджень в Україні, академік НАН України, академік-секретар Відділення математики НАН України, директор Інституту прикладної математики і механіки НАН України Ігор Володимирович Скрипник.

І. В. Скрипник народився 13 листопада 1940 р. у місті Жмеринка Вінницької області. Після закінчення середньої школи у 1957 р. вступив до Львівського державного університету, який закінчив у 1962 р. У 1965 р. захистив кандидатську дисертацію, після чого до 1967 р. працював асистентом, старшим викладачем, доцентом Львівського державного університету. У 1967 р. Ігор Володимирович переїхав до Донецька, де почав працювати в Інституті прикладної математики і механіки АН УРСР на посаді старшого наукового співробітника. У 1972 р. захистив докторську дисертацію. З 1975 по 1977 рік він — заступник директора інституту з наукової роботи, а з вересня 1977 р. — незмінний директор цього інституту. У 1979 р. його обрано членом-кореспондентом АН УРСР, у 1985 р. — дійсним членом Академії наук УРСР, а у 1993 р. — академіком-секретарем Відділення математики НАН України.

Перші наукові праці вченого (1963 – 1966 рр.) було присвячено вивченню А-гармонійних форм на ріманових просторах. Він побудував узагальнену теорію Де Рама – Ходжа для диференціальних форм, які відповідають еліптичному рівнянню високого порядку. Згодом почав досліджувати різноманітні проблеми теорії нелінійних диференціальних рівнянь з частинними похідними і отримав результати, що принесли йому світове визнання. Так, для загальних еліптичних рівнянь дивергентної форми було розв'язано проблему мінімальної гладкості розв'язку, що забезпечує його регулярність, визначено поняття топологічного ступеня відображень з класу $(S)_+$, що дозволило суттєво розширити

апарат досліджень нелінійних еліптичних і параболічних граничних задач; застосовано топологічні методи до з'ясування розв'язності граничних задач, оцінки числа і галуження розв'язків; розвинуто топологічний метод дослідження щільно визначених нелінійних операторів, що застосовується в теорії нелінійних рівнянь з швидко зростаючими коефіцієнтами; знайдено класи нелінійних еліптичних і параболічних рівнянь високого порядку з неперервними за Гельдером узагальненими розв'язками, отримано необхідну умову регулярності межевої точки відносно задачі Діріхле для нелінійних рівнянь. І. В. Скрипник був одним із провідних фахівців у світі з питання усереднення нелінійних еліптичних і параболічних граничних задач для дрібно перфорованих областей. Він розвинув методи побудови асимптотичного розв'язку задач Діріхле, засновані на нових поточкових оцінках слабких розв'язків модельних, спрощених задач для кулі, дослідив характер збіжності членів розв'язку і побудував відповідні усереднені рівняння. Останнім часом Ігорем Володимировичем отримано важливі результати з проблеми існування слабких додатних розв'язків нерівностей для загальних нелінійних еліптичних диференціальних операторів монотонного типу. За допомогою встановлених нових верхніх і нижніх поточкових оцінок для розв'язків таких нерівностей доведено неіснування додатних розв'язків на зовнішності компакту для аналогічної нерівності з характерною степеневою правою частиною.

Всього І. В. Скрипник опублікував понад 170 наукових праць, серед яких 5 монографій, широко відомих у світі.

Плідну наукову працю вчений поєднував з активною педагогічною діяльністю, спрямованою на пошуки талановитої молоді з метою залучення її до наукової роботи. Він читав основні і спеціальні курси з теорії диференціальних рівнянь з частинними похідними і нелінійного функціонального аналізу студентам-математикам Донецького національного університету і Національного технічного університету України „КПІ”, де очолював відповідно кафедри диференціальних рівнянь та математичної фізики. Значну увагу Ігор Володимирович приділяв науковій підготовці молоді у Донецьку і Києві. Серед його учнів 3 доктори і 20 кандидатів фізико-математичних наук.

В особі Ігоря Володимировича гармонійно поєднувалися талант дослідника, педагогічні і великі організаторські здібності. Він очолював відділи нелінійного аналізу в Інституті прикладної математики і механіки з 1979 р. і в Інституті математики з 1997 р. Як видатний науковий керівник Ігор Володимирович сформував донецьку математичну школу з теорії нелінійних диференціальних рівнянь з частинними похідними, яка є провідною в Україні, приклав багато зусиль для розвитку цього напрямку в київських закладах: Інституті математики, Київському національному університеті імені Т. Шевченка, Національному технічному університеті України „КПІ”. Він був організатором і науковим керівником широко відомих у світі міжнародних конференцій з нелінійних диференціальних рівнянь з частинними похідними, що періодично проводяться з кінця 70-х років минулого століття, двох регулярних наукових міських семінарів з нелінійного аналізу: спочатку в Донецьку, а з 1997 р. у Києві.

На посадах академіка-секретаря Відділення математики НАН України та голови Українського математичного товариства (до 2001 р.) І. В. Скрипник приділяв значну увагу розвитку наукових зв'язків інститутів Відділення математики НАН України з математичними кафедрами вузів України, підвищенню міжнародного авторитету творчих здобутків українських математиків.

І. В. Скрипник був відповідальним редактором збірника „Нелинейные граничные задачи” та „Українського математичного бюлетеня”, членом редакційних колегій журналів „Вісник Національної академії наук України”, „Доповіді Національної академії наук України”, „Український математичний журнал”, „Mathematical Physics, Analysis and Geometry” (Харків), „Abstract and Applied Analysis” (США), „Glasgow Mathematical Journal” (Велика Британія). Вченого

неодноразово запрошували на міжнародні конференції і конгреси провідні наукові установи Росії, США, Італії, Німеччини, Великої Британії, Франції.

З 2003 р. І. В. Скрипник працював головою експертної ради по дисертаціях з математики Вищої атестаційної комісії України, був членом Комітету по Державних преміях України в галузі науки і техніки.

Наукові досягнення вченого одержали високу державну і громадську оцінку. Його нагороджено орденами Дружби народів (1986 р.) і Ярослава Мудрого V ступеня (2003 р.), удостоєно Державної премії України в галузі науки і техніки (1989 р.), премій ім. М. Островського (1972 р.), М. М. Крилова (1992 р.) і М. М. Боголюбова (2000 р.), присвоєно звання „Соросівський професор” (1996 р.) і „Заслужений діяч науки і техніки України” (1998 р.).

І. В. Скрипник завжди був дуже наполегливим у досягненні поставленої мети і водночас врівноваженою, делікатною, доброзичливою і простою людиною.

Світла пам'ять про Ігоря Володимировича Скрипника назавжди збережеться в наших серцях.

*А. М. Самойленко, Ю. О. Митропольський, В. С. Королюк,
І. О. Луковський, Ю. М. Березанський, Є. Я. Хруслов,
М. Л. Горбачук, О. М. Ковальов, Г. С. Кіт, Р. М. Кушнір,
Б. В. Базалій, А. Є. Шишков, О. А. Ковалевський,
А. Ф. Тедеев, В. А. Михайлець, О. Вал. Антонюк,
О. Вікт. Антонюк, М. Р. Сіденко*